Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2015-00468

KVY Rytkönen Riikka(SM), Gras Jutta(UM) 23.11.2015

Asia
OSA; Ylimääräinen oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 9.11.2015 Brysselissä

Kokous
Oikeus- ja sisäasiat -neuvosto 09.11.2015

OSA-neuvostossa 9.11.2015 keskusteltiin tehtyjen päätösten toimeenpanosta ja hyväksyttiin konkreettisia toimenpiteitä koskevat päätelmät. Useissa puheenvuoroissa nostettiin aiempaa suoremmin esiin havaittuja ongelmia. Hotspoteista vain yksi on saatu toimimaan ja sisäisten siirtojen käynnistäminen kangertelee. Monet viittasivat jäsenmaiden yksipuolisiin toimiin ja Schegen-järjestelmän vaarantumiseen. Ulkorajojen valvonta nostettiin useissa puheenvuoroissa kärkiteemaksi, ja se tulee hallitsemaan joulukuun OSA-neuvoston keskusteluja.

1. Esityslistaehdotuksen hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

2. A-kohtien luettelon hyväksyminen
13661/15 PTS A 81

A-kohdat hyväksyttiin.

3. Muuttoliikekriisi
= Tilannekatsaus ja toteutettujen toimenpiteiden seuranta
= Ehdotus neuvoston päätelmiksi
13799/15 JAI 831 ASIM 140 FRONT 239 RELEX 893 COMIX 552

PJ totesi, että neuvosto oli kutsuttu koolle, koska kriisi on pahentunut viime kuukausien aikana. Jos nyt ei toimita, unionin keskeiset periaatteet ovat vaakalaudalla. On ongelmia panna täytäntöön jo hyväksytyt toimenpiteet. On sovittava siitä, millä tavalla kaikki 28 jäsenmaata ja muut toimijat panevat ne nopeasti täytäntöön. Toisaalta on myös myönteistä kehitystä kuten IPCR:n aktivointi tietojen vaihtoon 30.10.2015.

KOM totesi 15.10. Eurooppa-neuvoston ja 25.10. johtajien Länsi-Balkan-kokouksen jälkeen tehdyn jo paljon kriisiin vastaamiseksi. IPCR on aktivoitu, jotta saamme yhteisen tilannekuvan. Tarvitaan tietoa jäsenmailta, mm. vastaanottokapasiteetista. Kuluvan vuoden tulija- ja turvapaikanhakijamäärät ovat ennätykselliset. Lukumäärät ovat kasvaneet viime kuukausina. On tärkeä saada hotspotit toimimaan

asetetussa määräajassa, tällä hetkellä vain Lampedusan hotspot toimii. Sisäiset siirrot ovat lähteneet hitaasti käyntiin, 118 henkilöä on siirretty IT:sta ja 30 EL:sta. Ongelmia on rekisteröinnissä, sormenjälkien ottamisessa ja virastojen apupyyntöihin vastaamisessa. Tulee vastata myös Kroatian, Slovenian ja Serbian pelastuspalvelumekanismin kautta tekemiin pyyntöihin, jotta paine pohjoisessa vähenee. OSA-neuvosto päätti 8.10. mm. lähettää EMLOja (eurooppalaisia muuttoliikeyhteyshenkilöitä) 11 prioriteettikohdemaahan. Ensimmäisten yhteyshenkilöiden lähettämistä valmistellaan. Käytännön yhteistyötä tehdään Senegalin kanssa. Pakistanin kanssa käydään neuvotteluja palautusten edistämiseksi. Frontex on tukenut palautuksia IT:sta ja EL:sta. Slovenian pyytämien poliisien lähettäminen on vielä kesken. Tarpeiden kartoittamista tulee vauhdittaa ja tarkastella kaikkia mahdollisia rahoitusmahdollisuuksia. Ihmissalakuljetuksen torjunnassa ja paljastamisessa tarvitaan lisäpanostusta sosiaalisessa mediassa tehtävään työhön. Jäsenmaiden tulee nimetä Europolin ihmissalakuljetuskeskukseen (European migrant smuggling centre) yhteyspisteet 1.12.2015 mennessä.

Keskustelussa tuotiin erityisesti esiin huoli siitä, että hotspoteja ja sisäisiä siirtoja ei ole saatu vielä kunnolla toimimaan. Vastaan on tullut mm. hallinnollisia ongelmia, eikä Italialla ja Kreikalla ole ollut tarjota siirrettäviä henkilöitä. Sisäiset siirrot voivat toimia vain, jos tulijat eivät itse päätä, mihin maahan he haluavat mennä. On pystyttävä hillitsemään tulijamääriä ottamalla ulkorajat haltuun ja myös ennakoimaan muuttovirtoja paremmin. Ei voi olla niin, että Eurooppa menettää kontrollin ja jäsenvaltiot joutuvat ottamaan sen itselleen. Jäsenvaltioiden yksipuoliset toimet vaikuttavat välittömästi toisiin maihin ja vaarantavat Schengen-järjestelmän. Muutamissa puheenvuoroissa mainittiin afgaanit, joita arvioidaan olevan lähdössä jopa 2 milj. kohti Eurooppaa.

Useat jäsenmaat kertoivat omista kontribuutioistaan, ja solidaarisuutta peräänkuulutettiin erityisesti niiltä, jotka eivät ole kovimman paineen alla. Lisäksi joissakin puheenvuoroissa nostettiin esiin myös uudelleensijoittaminen, yhteistyö Turkin kanssa ja palautusten saaminen toimimaan. Osa jäsenmaista totesi vastustavana pysyvää siirtomekanismia, koska se ei ratkaise lähtösyitä, vaan tekee ongelmasta vaikeamman. Ennen uusia päätöksiä on arvioitava jo tehtyjä päätöksiä.

Suomi kannatti päätelmätekstiä ja kaikkia keinoja, joilla tilanne saadaan hallintaan. FI korosti täytäntöönpanon merkitystä ja totesi ongelmia havaitun hotspotien ja sisäisten siirtojen osalta. FI piti tärkeänä kokonaiskäsityksen muodostamista jäsenmaiden toimista, sillä ne vaikuttavat muuttovirtojen ohjautumiseen. FI piti hyvänä, että joulukuun OSA-neuvostossa keskustellaan Schengen-alueen toiminnasta, ml. sisärajatarkastusten palauttamisen vaikutuksesta muuttovirtoihin. FI painotti, että EU:n alueelle tulevat on rekisteröitävä siinä maassa, mihin he ensin saapuvat. Muuten sisäisten siirtojen järjestelmä ei voi toimia, ja ihmiset jatkavat matkaansa läpi Euroopan. Ministeri kertoi myös vierailuistaan Italiaan ja Maltalle sekä saamastaan vaikutelmasta, että IT:ssa asiat kehittyvät oikeaan suuntaan, mutta myös EL:ssa hotspotit tulee saada toimintaan. FI painotti palautusten tehostamista ja ehdotti, että myös palautukset Irakiin ja Somalimaahan nostettaisiin keskusteluihin. FI totesi kannattavansa yhteistä turvallisten alkuperämaiden listaa. FI totesi Ruotsin tilanteen osoittavan, että myös kohdemaat voivat ajautua kestämättömään tilanteeseen, ja on tärkeä ottaa myös niiden tilanteet tarkasteluun.

KOM totesi tukevansa päätelmiä. On hyvä, että jäsenmaat ovat valmiita konkreettisiin toimiin. KOM viittasi jakamaansa ”no registration, no rights” –paperiin. On tärkeää, että jäsenmaat täyttävät kaikki velvoitteensa. Tulijoiden on saatava tietoa jäsenmailta, ei salakuljettajilta. KOM:n käsityksen mukaan tulijat ovat huonosti infottuja. Edelleen liikkumiseen haluttiin puuttua päättämällä 50 000 vastaanottopaikan perustamisesta 25/10 johtajien kokouksessa. Ulkorajojen valvonta on yksi muuttoliikestrategian osa-alue. Frontexin roolia vahvistetaan ja KOM antaa ennen vuoden loppua kunnianhimoisen ehdotuksen eurooppalaisesta rajavalvonnasta. On tärkeä panna täytäntöön ihmissalakuljetusta koskeva toimintasuunnitelma ja edistää kolmasmaayhteistyötä. KOM on aloittanut Dublin-asetuksen arvioinnin ja antaa muutosehdotuksen maaliskuussa 2016. KOM toivoo yhteistä

turvallisten alkuperämaiden luetteloa ja nopeita neuvotteluja EP:n kanssa. KOM muistutti, että Turkki on hakijamaa. On muistettava, että turvallisten maiden luettelolla luodaan vain olettama, joka voidaan yksittäisessä tapauksessa kumota. Komissaari Hahn, KOM:n varapj Timmermans ja pääjohtaja Ruete matkustavat Turkkiin jatkamaan neuvotteluja. Palauttamisia on edistettävä Pakistanin, Bangladeshin ja Afganistanin kanssa. Syyrian naapurimaita on autettava ja helmikuussa järjestetään NO:n isännöimä lahjoittajamaiden konferenssi. KOM analysoi seuraavaksi SE:n pyynnön tulla sisäisten siirtojen edunsaajaksi. Nyt on tarve panna täytäntöön sisäiset siirrot IT:n ja EL:n osalta. Hotspotit tulee saada toimintaan. EL on saanut ennakkorahoitusta KOM:lta ja nyt on aika löytää tarvittavat ratkaisut. Aika alkaa käydä vähiin. Tulijamäärät kasvavat, eivätkä järjestelmät ole valmiina. On ollut paljon puhetta, nyt on keskityttävä täytäntöönpanoon.

4. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

Suomen edustajat
Sisäministeri Orpo, pysyvä edustaja Vierros-Villeneuve sekä muu virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	maahanmuutto, muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, pakolaiset
Hoitaa	**OM, SM, UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK